MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
HISTORIA /nowa/, czerwiec 2016 r.

Zasady oceniania:

- za rozwiązanie zadań w teście można uzyskać maksymalnie 50 punktów,
- model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorcem odwzorowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych),
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty,
- za zadania otwarte, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną,
- za zadania, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi (zgodnie z wyszczególnieniem w modelu) przedstawił zdający,
- jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), ile jest w poleceniu,
- jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o zupełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

Zadanie	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
zadanie/ części zadania		punkty za poszczególne części zadania	punkty za całe zadanie
1.	Związek: • oba źródła dotyczą wierzeń religijnych w starożytnym Egipcie; • oba źródła odnoszą się do wyobrażeń nt. życia pozagrobowego w starożytnym Egipcie. Przykładowe uzasadnienie: • ilustracja przedstawia scenę tzw. sądu Ozyrysa [sądu ostatecznego] – tekst jest natomiast formułą modlitwy z tzw. Księgi Umarłych, jaką na sądzie Ozyrysa wypowiadał zmarły.	**1 pkt za wskazanie związku i uzasadnienie z odwołaniem się do obu źródeł**	**1**
2.	Rozstrzygnięcie: polis ateńska, starożytne Ateny, demokratyczne Ateny Uzasadnienie: • równość wobec prawa • wolność • tolerancja • szacunek wobec prawa	**1 pkt za prawidłowe rozstrzygnięcie i uzasadnienie z odniesieniem do źródła**	**1**
3.	Rzym [Roma], A, 9	**1 pkt za właściwe uzupełnienie tekstu**	**1**

4.		Przykładowe wnioski: • Treść malowidła świadczy o tym, że Rzymianie przyjmowali do swojego panteonu bóstwa podbitych ludów [o synkretyzmie religijnym Rzymian]. Uzasadnienie: Na całunie przedstawiono zmarłego Rzymianina w towarzystwie bogów egipskich. • Treść malowidła świadczy o przyjmowaniu przez Rzymian wierzeń podbitych ludów – Rzymianie nie narzucali wiary w swoich bogów, a nawet przyjmowali ich wierzenia, np. w życie pozagrobowe [tu: Egipcjan]. Przykładowe uzasadnienie: Rzymianin [w todze] został przedstawiony w towarzystwie egipskich bogów [Anubisa i Ozyrysa], [co może świadczyć o przyjęciu przez zmarłego wierzeń egipskich]. Dopuszcza się też możliwość stwierdzenia, że treść malowidła może świadczyć o tolerancyjnym stosunku Rzymian do wierzeń podbitych ludów.	**1 pkt za sformułowanie prawidłowego wniosku z uzasadnieniem**	**1**
5.	**5.1.**	Przykładowa odpowiedź: • Autor źródła 1. uważa, że reformy przeprowadzone przez Justyniana były potrzebne; wynikały z konieczności odbudowania systemu prawa rzymskiego. Autor źródła 2. Twierdzi natomiast, że wszelka działalność reformatorska cesarza była podyktowana próżnością i egoizmem	**1 pkt punkt za wyjaśnienie róznicy**	**2**
	5.2	**B**	**1 pkt**	
6.		Cel: misja chrystianizacyjna Nazwa państwa: państwo wielkomorawskie, [Wielkie Morawy]	**1 pkt za określenie dwóch elementów**	**1**
7.		Rozstrzygnięcie: Nie. Uzasadnienie: Tekst informuje o bitwie pod Legnicą [najeździe Tatarów na ziemie polskie] – śmierć Henryka; żadna z wypraw Czyngis-chana, które zostały zaznaczone na mapie nie dotarła do ziem polskich. Bitwa pod Legnicą była efektem wyprawy Batu-chana.	**1 pkt za właściwe rozstrzygnięcie i uzasadnienie w oparciu o oba źródła**	**1**

8.	Przykładowa teza: Poganie [niewierni] mają naturalne prawo do własnego państwa Przykładowa argumentacja: • Nikt, nawet cesarz i papież, nie ma prawa rościć sobie praw do tego, czego nie posiada (ziem zamieszkałych przez ludy pogańskie); • Zwalczanie ludzi pragnących pokoju jest naruszeniem wszelkich norm prawnych; • Każdy człowiek, także poganin, jest ukształtowany na obraz i podobieństwo Boga i z bożej woli ma przywileje i posiadłości.	**1 pkt za sformułowanie tezy i przywołanie dwóch argum entów**	**1**
9.	1-F, 2-P, 3-F	**1 pkt za wszystkie prawidłowe rozstrzygnięcia**	**1**
10.	A. – Władysław, [Władysław Jagiellończyk] B. – Olbracht, [Jan Olbracht] C. – Aleksander, [Aleksander Jagiellończyk] D. – Zygmunt, [Zygmunt I Stary]	**1 pkt za trzy poprawne wskazania** **2 punkty za wszystkie poprawne wskazania**	**2**
11.	Nazwa: styl renesansowy, [renesans] Cecha: • attyki • arkady, [podcienie] • symetria	**1 pkt za poprawne podanie nazwy i jednej cechy stylu**	**1**
12.	Przykładowe odpowiedź: Rysunek przedstawia postaci czterech ewangelistów: Jana, Mateusza, Łukasza i Marka, którzy kamienują papieża oraz towarzyszące mu personifikacje hipokryzji i chciwości. Symbolizuje to krytykę instytucji papiestwa, która sprzeniewierzyła się prawdom ewangelicznym. Data publikacji wskazuje na to, że mogła to być krytyka prowadzona przez protestantów.	**1pkt za wyjaśnienie symboliki rysunku** **1pkt za skojarzenie go z ideologią reformacji**	**2**
13.	A. – defenestracja praska B. – 1618 C. – wojna trzydziestoletnia D. – Zygmunt III Waza, [Zygmunt III]	**1 pkt za za podanie trzech informacji** **2 pkt za podanie wszystkich informacji**	**2**

14.		<u>Rozstrzygnięcie:</u> Tak. <u>Uzasadnienie:</u> Autor argumentuje, że w kazaniach katolickich historie biblijne są przedstawiane za pomocą pojęć odnoszących się do szlacheckiego światopoglądu: np. „Wszystko tam w żupan ubrane”	**1 pkt za rozstrzygnięcie i uzasadnienie**	**1**
15.		Z danych wynika, że zmalała ilość publikacji o tematyce religijnej, wzrosła zaś ilość książek o tematyce naukowej. Zmiana ta miała związek ideologią oświecenia, którą charakteryzowała m.in. krytyka religii i fascynacja nauką.	**1 pkt za wyjaśnienie zmian (skojarzenie ich z oświeceniem)**	**1**
16.	**16.1.**	Konstytucja 3 Maja, [Ustawa Rządowa z 3 maja], 1791	**1 pkt za podanie nazwy i roku**	**2**
	16.2.	<u>Przykłady:</u> • rewolucja we Francji • wojna Rosji z Turcją	**1 pkt za przywołanie dwóch wydarzeń**	
17.		A. – Aleksander II B. – Mikołaj I C. – Aleksander I D. – Mikołaj I	**1 pkt za poprawne wskazanie wszystkich**	**1**
18.		Symbolika: - zdejmowanie kajdan, uwalnianie kobiety będącej personifikacją Polski (napis *Polonia)* - data MDCCCLXIII, czyli 1863 Wydarzenie: Powstanie styczniowe [wybuch powstania styczniowego]	**1 pkt za wyjaśnienie symboliki i wskazanie wydarzenia**	**1**
19.	**19.1.**	Tak, ponieważ w obu źródłach otwarcie Japonii na cywilizację zachodnią przedstawiono jako konieczność.	**1 pkt za rozstrzygnięcie i uzasadnienie**	**2**
	19.2.	Nie, ponieważ Japonia uzależniła się `technologicznie od zachodniej cywilizacji	**1 pkt za wyjaśnienie**	
20.		Kobieta symbolizuje Włochy [Królestwo Włoch], które w momencie wybuch I wojny światowej – mimo iż były członkiem Trójprzymierza - ogłosiły neutralność. Przedstawiciele dwóch walczących ze sobą bloków militarnych – państwa centralnych i ententy – próbują przeciągnąć Italię do swojego obozu, obiecując Włochom terytorialne korzyści. Włochy zdecydowały się na przystąpienie do ententy w 1915 roku.	**1 pkt za wyjaśnienie symboliki sceny** **1 pkt za informację o początkowej neutralności Włoch a później przystąpieniu do ententy**	**2**

21.		Przykładowa odpowiedź Praca marszałka Ignacego Daszyńskiego została w tytule porównana do syzyfowej pracy – niemożliwej do wykonania. W wyniku wyborów do sejmu w 1928 r. żadne ugrupowanie nie uzyskało wyraźnej przewagi (źródło 2.), sejm był bardzo rozdrobniony. To sprawiało, że marszałkowi Ignacemu Daszyńskiemu – przedstawionemu w roli bednarza (źródło 1.) – było bardzo trudno nakłonić posłów do porozumienia [powiązania deseczek - klepek, z których zbudowana była beczka – symbol sejmu – w jedną całość]. Doprowadzenie do uzgodnienia jednego stanowiska (osiągnięcie konsensusu) było niewykonalne.	**1 pkt za prawidłowe wyjaśnienie 1 pkt odwołanie do informacji z obu źródeł (punkt za odwołanie do źródeł przyznajemy pod warunkiem prawidłowego wyjaśnienia)**	**2**
22.		W 1939 r. ZSRR zawarł z Niemcami pakt Ribbentrop – Mołotow i dlatego antyniemiecka wymowa filmu została uznana za nieodpowiednią, a w 1941 r. Niemcy zaatakowały ZSRR – przestały być ich sojusznikiem. Władzom zależało na przypomnieniu społeczeństwu bohaterskich zwycięzców z przeszłości [szczególnie takich, którzy walczyli z zakonem, w który przeważali niemieccy rycerze].	**1 pkt za wyjaśnienie decyzji o zdjęciu filmu z ekranów 1 pkt za wyjaśnienie powodów przywrócenia filmu na ekrany kin**	**2**
23.	**23.1.**	Przykładowa odpowiedź: - ponieważ decyzje w sprawie granic Polski zostały podjęte bez wiedzy i udziału władz RP	**1 pkt za poprawne uzasadnienie**	**2**
	23.2.	Przykładowa odpowiedź: Nie, ponieważ ostatecznie wschodnią granicą Polski po 1945 roku była tzw.. linia Curzona. Tym samym utrzymano w mocy ustalenia konferencji jałtańskiej.	**1 pkt za rozstrzygniecie i uzasadnienie**	
24.	**24.1.**	Polska Rzeczpospolita Ludowa, 1952 [22 lipca 1952]	**1 pkt za podanie nazwy i roku**	**2**
	24.2.	30 lat od ogłoszenia *Manifestu PKWN*	**1 pkt za wyjaśnienie z odwołaniem się do faktografii**	
25.		Rozstrzygnięcie: Czechosłowacja [CSRS], 1968 Przykładowe uzasadnienie: Na witrynach sklepowych widać nazwisko Aleksandra Dubčeka – szefa KPCz i lidera ruchu reformatorskiego, oraz napis wzywający polskich żołnierzy do powrotu do domu (aluzja do interwencji UW w Czechosłowacji w 1968 roku).	**1 pkt za rozstrzygnięcie, datację i uzasadnienie**	**1**

26.	Przykładowa odpowiedź: Rysunek przedstawia drzewo (drzewo wolności), którego poszczególne gałęzie zostały poodcinane, a mimo to wypuszcza kolejne, ciągle się odradza. W miejscach odciętych konarów widoczne są daty związane z kolejnymi pacyfikacjami zrywów wolnościowych w Polsce Ludowej: 1956 – symbol poznańskiego „czerwca”; [wydarzeń październikowych], 1968 – symbol tzw. wydarzeń marcowych, 1970 – symbol wydarzeń na Wybrzeżu, 1981 – stan wojenny.	**1 pkt za wyjaśnienie symboliki rysunku** **1 pkt za wyjaśnienie min. dwóch dat**	**2**
27.			**12**

Zadanie 27.
Temat 1.
Przedstaw dokonania starożytnych Greków i Rzymian w dziedzinie kultury.
Kryteria oceniania

Poziom IV (9 –12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. łączenie różnorodnych pierwiastków kulturowych, uniwersalizm kultury antycznej), • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ kultury greckiej na imperium rzymskie), • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii (np. podział na kulturę materialną i duchową, omówienie różnych dziedzin kultury: filozofia, literatura, sztuka, sport itp.), • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ podbojów na przemiany kulturowe w Rzymie), • podjął próbę formułowania wniosków (np. dotyczących znaczenia dorobku starożytnych kultur dla współczesności).
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił fragmentarycznie dorobek kulturowy Greków i Rzymian, • podjął próbę uporządkowania podanych informacji (np. wymienił różne dziedziny kultury), • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. związku między kulturą grecką i rzymską).
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi , • w stopniu niezadowalającym przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i przestrzeni,

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględnia również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność merytoryczna informacji podanych przez zdającego. Zamieszczenie informacji błędnych lub niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie jest oceniane na 0 punktów.

Temat 2.
Scharakteryzuj i oceń politykę zagraniczną Kazimierza Wielkiego. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 27–28)

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (np. uwarunkowania międzynarodowe polityki Kazimierza Wielkiego), • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. polityczne przyczyny i skutki układu sukcesyjnego), • trafnie i w pełni wykorzystał materiały źródłowe, • sformułował wnioski i generalną ocenę dokonań ostatniego króla z dynastii piastowskiej.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe, • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji, • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. zmiany terytorialne i ich uwarunkowania), • w większości wykorzystał materiały źródłowe, np. wyciągając wnioski z analizy mapy, • formułuje poprawnie wnioski, • podjął próbę oceny problemu.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. pokój w Kaliszu 1343, podbój Rusi, układ z Andegawenami), • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych, • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. pokój wieczysty z krzyżakami, zjazd monarchów), • w sposób nieudolny wykorzystał materiały źródłowe, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględnia również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność merytoryczna informacji podanych przez zdającego. Zamieszczenie informacji błędnych lub niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie jest oceniane na 0 punktów.

Temat 3.
Dwie drogi rozwoju gospodarczego Europy. Porównaj system gospodarczy Rzeczypospolitej szlacheckiej i państw Europy Zachodniej w XVI–XVII wieku.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (np. wpływ odkryć geograficznych na dualizm ekonomiczny Europy, tzw. rewolucja cen i jej skutki, refeudalizacja na wschodzie Europy, urbanizacja Europy Zachodniej, powstawanie nowych instytucji finansowych), • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. ekspansja Europy a jej rozwój gospodarczy), • porównał cechy gospodarki Rzeczypospolitej i państw zachodniej Europy wskazując podobieństwa i różnice (np. rola miast), • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej na kryzys miast w Rzeczypospolitej), • poprawnie opisał oba systemy ekonomiczne, • podjął próbę formułowania wniosków (np. wpływ XVII–wiecznych wojen na załamanie się koniunktury gospodarczej).
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową charakterystykę problemu uwzględniając tylko niektóre jego aspekty (np. eksport zboża z Rzeczypospolitej do Europy Zachodniej) • podjął próbę uporządkowania informacji potrzebnych do scharakteryzowania tematu, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ odkryć geograficznych na gospodarkę Europy Zachodniej).
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. dualizm ekonomiczny Europy), • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględnia również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność merytoryczna informacji podanych przez zdającego. Zamieszczenie informacji błędnych lub niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie jest oceniane na 0 punktów.

Temat 4.
Europa po kongresie wiedeńskim. Scharakteryzuj sytuację polityczną w Europie w latach 1815–1848 i oceń jej stabilność.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (funkcjonowanie Świętego Przymierza, ruchy rewolucyjne w Europie, ruchy spiskowe - karbonariusze, erozja tzw. systemu wiedeńskiego) • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. wzrost nastrojów narodowowyzwoleńczych) • dokonał celowej i właściwej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe i różnorodność zjawisk i procesów, • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji, • przedstawił omawiane zagadnienia dostrzegając np. zmianę w polityce mocarstw wobec sprawy polskiej, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wykazał wpływ ideologii romantyzmu na dążenia narodowowyzwoleńcze w Europie) • podjął próbę sformułowania poprawnych wniosków, • podjął próbę oceny działań mocarstw.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. wymienił głównych uczestników kongresu wiedeńskiego, określił decyzje kongresu w sprawie ziem polskich, powstanie listopadowe), • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia wybranych związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • poprawnie umieścił temat w czasie i przestrzeni, • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. Wiosna Ludów, kongres wiedeński).

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględnia również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność merytoryczna informacji podanych przez zdającego. Zamieszczenie informacji błędnych lub niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie jest oceniane na 0 punktów.

Temat 5.
Omów podobieństwa i różnice w polityce III Rzeszy i ZSRR na ziemiach polskich w latach 1939–1941. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 29–30).

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • dostrzegł i wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazał różne ich aspekty (zniszczenia wojenne, likwidacja polskich instytucji, prześladowania inteligencji, zmiany terytorialne, terror, obozy pracy), • dokonał celowej i właściwej selekcji faktów świadczącej o zrozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • powiązał informacje z różnych dziedzin historii (historia polityczna, gospodarcza, historia kultury), • wskazał podobieństwa i różnice w polityce okupantów, • trafnie i w pełni wykorzystał materiały źródłowe (np. propagandowe uzasadnianie polityki prowadzonej przez okupantów), • sformułował wnioski i ocenę omawianych wydarzeń.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji, • przedstawił zjawiska w ujęciu dynamicznym, • w większości poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. agresje III Rzeszy i ZSRR jako efekt porozumienia między tymi państwami), • podjął próbę oceny sytuacji społeczeństwa polskiego z lat 1939-1941, • podjął próbę sformułowania wniosków dotyczących polityki okupantów na ziemiach polskich, • w większości dobrze wykorzystał materiały źródłowe.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. agresja III Rzeszy, Agresja ZSRR, układ o granicach z 28.09.1939 r., miejsca zbrodni dokonanych przez okupantów) • podjął próbę uporządkowania faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych • podjął próbę wykorzystania materiałów źródłowych w narracji.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. pakt Ribbentrop-Mołotow), • poprawnie umieścił rozważania w czasie i przestrzeni • nieudolnie odwołał się do źródeł.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględnia również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność merytoryczna informacji podanych przez zdającego. Zamieszczenie informacji błędnych lub niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały

zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie jest oceniane na 0 punktów.